24 Ιουλίου 2025

24 Ιουλίου 1923: Η υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης που καθόρισε τις ελληνοτουρκικές σχέσεις

/ Γενικά Θέματα / Ειδήσεις και Ανακοινώσεις / Σαν σήμερα για να μην ξεχνιόμαστε... (ιστορικά γεγονότα & Παγκόσμιες ημέρες)

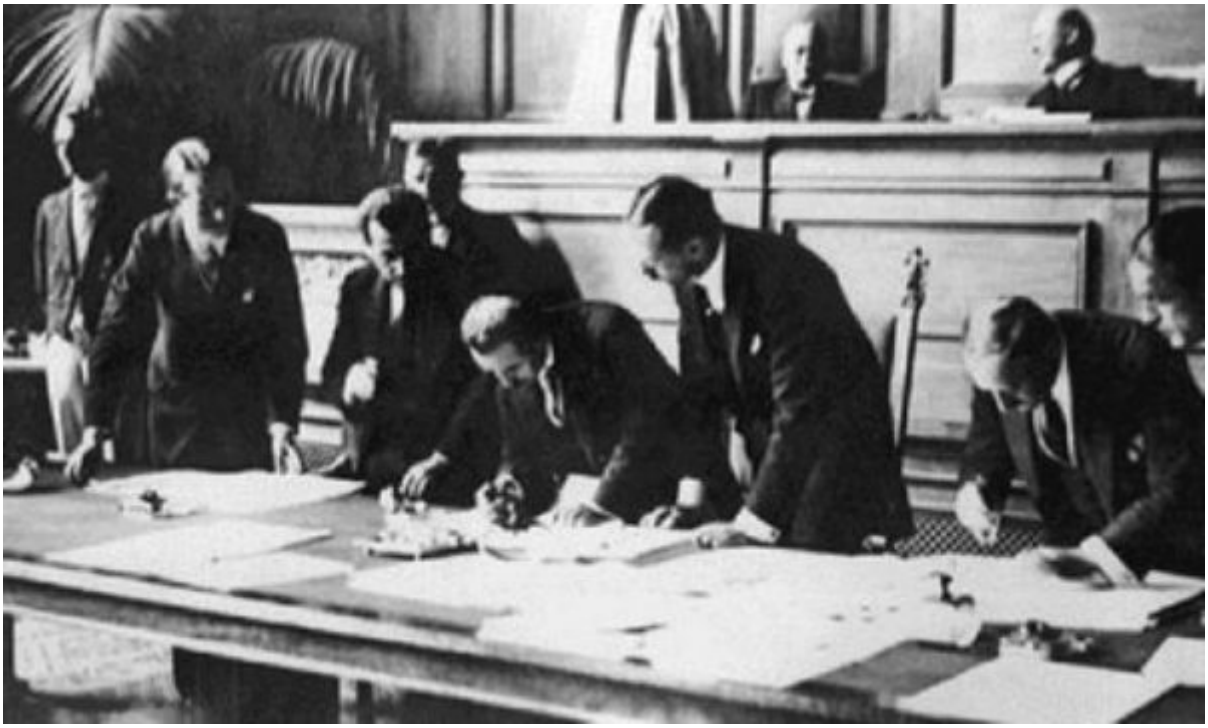

Εκατόν δύο χρόνια συμπληρώνονται σήμερα από την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης (24 Ιουλίου 1923), μίας συνθήκης η οποία καθόρισε και συνεχίζει να καθορίζει τις ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Με την ήττα των ελληνικών δυνάμεων τον Σεπτέμβριο του 1922 διαψεύστηκε το όραμα “της Ελλάδος των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών”. Οι διαπραγματεύσεις για το μέλλον της Τουρκίας ξεκίνησαν στις 20 Νοεμβρίου του ίδιου έτους στη Λωζάννη της Ελβετίας με τη συμμετοχή της Ελλάδας, της Τουρκίας του Κεμάλ Ατατούρκ, των δυνάμεων της Αντάντ, της τότε Γιουγκοσλαβίας, της Ρουμανίας, των ΗΠΑ, της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, του Βελγίου, της Πορτογαλίαςς και της Ιαπωνίαςς σε ρόλο παρατηρητή.

ΕΜΠΡΟΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΤΟΣ 27ον ΑΡΙΘΜΟΣ 8875 | ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 8 | ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΤΕΤΑΡΤΗ 25 ΙΟΥΛΙΟΥ 1923

Η ΕΙΡΗΝΗ ΥΠΕΓΡΑΦΗ ΧΘΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΩΖΑΝΝΗΝ

ΠΑΡΙΣΙΟΙ 24 ΙΟΥΛΙΟΥ ΩΡΑ 7 Μ.Μ. (ΙΔ. ΡΑΔΙΟΓΡΑΦΗΜΑ «ΕΜΠΡΟΣ»). — ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΥΣΙΝ ΕΚ ΛΩΖΑΝΝΗΣ ΟΤΙ Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΥΠΕΓΡΑΦΗ.

Η Συνθήκη της Λωζάννης αποτελεί τον **πυλώνα των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας.** Συγκεκριμένα, η Συνθήκη καθόρισε τα σύνορα μεταξύ Ελλάδας, Τουρκίας, Βουλγαρίας, Ιράκ, και Συρίας. Στη Συνθήκη ενσωματώθηκε η υπογραφείσα σύμβαση ανταλλαγής πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας της 30 Ιανουαρίου 1923. Ακόμη, στο **άρθρο 12** αναγνωρίστηκε η ελληνική κυριαρχία στα νησιά Λήμνο, Σαμοθράκη, Λέσβο, Χίο, Σάμο και Ικαρία. Στο **άρθρο 13** ορίστηκε η περιορισμένη στρατιωτική δύναμη που θα έχει η Ελλάδα σε αυτά τα νησιά. Στο **άρθρο 14** καθορίστηκαν οι ειδικές συνθήκες αυτονομίας των ελληνικών πληθυσμών (“μη μουσουλμανικών”) στην Ίμβρο και την Τένεδο. Δυστυχώς όμως αυτές οι διατάξεις συστηματικά παραβιάστηκαν και συνεχίζουν παραβιάζονται.

Εκατό ένα μετά, η τουρκική κυβέρνηση παραβιάζει μία σειρά από διατάξεις της Συνθήκης η οποία προβλέπει το δικαίωμα των μη μουσουλμάνων Τούρκων πολιτών να τελούν ελεύθερα τα της θρησκείας τους (**άρθρα 38 και 40**), το δικαίωμά τους να διευθύνουν και να εποπτεύουν τα ιδρύματά τους (**άρθρο 40**), την υποχρέωση της Τουρκίας να παρέχει κάθε δυνατή προστασία, διευκόλυνση και άδεια σε εκκλησίες, συναγωγές, νεκροταφεία και λοιπά καθιδρύματα των μη μουσουλμανικών μειονοτήτων (**άρθρο 42**) και την υποχρέωσή της να μην εξαναγκάζει τους μη μουσουλμάνους πολίτες στην εκτέλεση πράξεων, οι οποίες αντιβαίνουν στη θρησκεία τους (**άρθρο 43**).

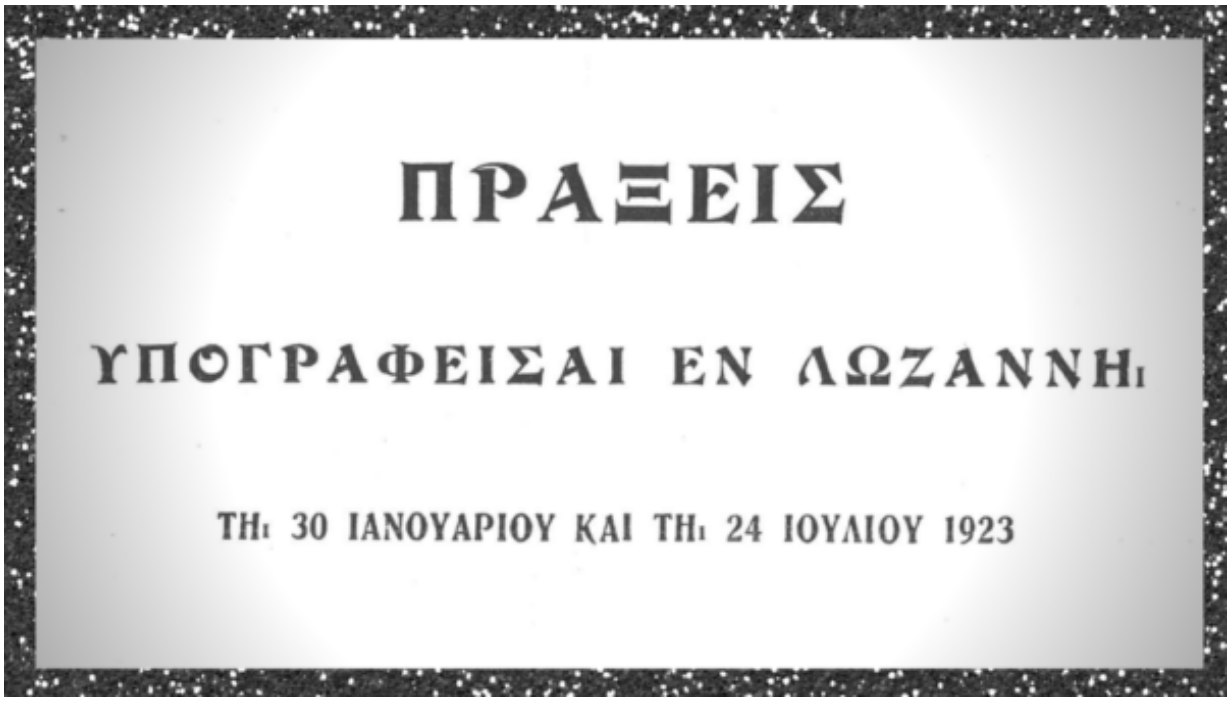

Παραβιάζονται ακόμη διατάξεις της **Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**, όπως η προσβολή της θρησκευτικής ελευθερίας (**άρθρο 9**) και της ιδιοκτησίας (**άρθρο 1** Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου).

Το καθεστώς του Οικουμενικού Πατριαρχείου και η Συνθήκη της Λωζάννης

Σύμφωνα με το Υπουργείο Εξωτερικών, το καθεστώς του Οικουμενικού

Πατριαρχείου δεν αποτέλεσε αντικείμενο πρόνοιας της **Συνθήκης της Λωζάννης.** Στα πρακτικά αυτής (ενυπόγραφο procès-verbal της 10ης Ιανουαρίου 1923), ωστόσο, **αναγνωρίζεται έμμεσα** η οικουμενική θρησκευτική αποστολή του Πατριαρχείου. Σημειώνεται, ότι, κατά τις διαπραγματεύσεις της Λωζάννης, η Τουρκία ζήτησε πιεστικά την απομάκρυνση του Πατριαρχείου από την επικράτειά της για να συναντήσει, όμως, τη σθεναρή αντίδραση του Ελευθερίου Βενιζέλου και των άλλων αντιπροσωπειών.

Ήδη, από την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης το 1923, η Τουρκία αποδύθηκε, ανεπιτυχώς, σε αγώνα για την αποδυνάμωση του Οικουμενικού Πατριαρχείου, θεωρώντας το ως κίνδυνο που έπρεπε να εξαλειφθεί. Περιόρισε την εκλογή του Πατριάρχη μεταξύ των κληρικών που έχουν την τουρκική ιθαγένεια και ασκούν εκκλησιαστικά καθήκοντα εντός Τουρκίας. Δήμευσε ναούς και ακίνητα που το τελευταίο απέκτησε από δωρεές. Προσπάθησε να το υποκαταστήσει, δημιουργώντας μία ελεγχόμενη, από το κράτος, οντότητα, το **«Τουρκορθόδοξο Πατριαρχείο»** το μόρφωμα αυτό, παρά την υποστήριξη των Τουρκικών Αρχών, παρέμεινε χωρίς «ποίμνιο», αν και στέρησε από την ομογενειακή Κοινότητα Γαλατά, τέσσερεις ναούς. Οι εσωτερικές εξελίξεις στην Τουρκία καταδεικνύουν ότι το μόρφωμα αυτό αναπτύχθηκε ως καρκίνωμα και για την ίδια την τουρκική κοινωνία, με αποχρώσες ενδείξεις για εμπλοκή του σε παρακρατικές, ακραίες εθνικιστικές, οργανώσεις.

Σύμφωνα με κείμενο του Αναπληρωτή Καθηγητή Εκκλησιαστικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών Γεωργίου Ι. Ανδρουτσόπουλου στο ένθετο της Κυριακάτικης εφημερίδας Καθημερινή, *“η Τουρκία αρνούνταν να αποκαλέσει τον Πατριάρχη “Οικουμενικό” με το επιχείρημα ότι ο εν λόγω τίτλος επιδέχεται πολιτικές ερμηνείες που μπορεί να υπονομεύουν την τουρκική κυριαρχία. Θεωρούσε το Πατριαρχείο “πολιτικό όργανο”. Ωστόσο, η οικουμενικότητα του Πατριαρχείου προκύπτει από τα θέσμια και τις παραδόσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας, καθώς ήδη από το 451 μΧ, η εν Χαλκηδόνι Δ’ Οικουμενική Σύνοδος κατέστησε, με τον 28ο κανόνα της, την Καωνσταντινούπολη ως **πρωτόθρονη Εκκλησίας της Ανατολής**. Ο τίτλος αυτός δεν αποτελεί πρωτείο εξουσίας αλλά **προνόμιο ευθύνης και διακονίας**, **είναι ένα ζήτημα καθαρά θρησκευτικό** που συναρτάται ευθέως με την εσωτερική οργάνωση της Ορθόδοξης Εκκλησίας και συνιστά έκφανση της θρησκευτικής αυτονομίας και αυτοδιοίκησής της”*.

Οι διώξεις κατά της ελληνικής μειονότητας στην **Κωνσταντινούπολη**, που κορυφώθηκαν με τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου 1955 και τις μαζικές **απελάσεις Ελλήνων** πολιτών το 1964, σε συνδυασμό με τα μέτρα κατά του Πατριαρχείου και

την απαγόρευση της λειτουργίας της **Θεολογικής Σχολής της Χάλκης** (1971), δημιούργησαν σοβαρά προβλήματα στο Πατριαρχείο. Αυτές οι ενέργειες, όμως, δεν κατόρθωσαν να μειώσουν ούτε τη θέση του Πατριαρχείου ως Μητέρα Εκκλησία ούτε και την ακτινοβολία του, σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως αυτή προκύπτει από την πολυσχιδή δραστηριότητα του Οικουμενικού Πατριάρχη, επί πολλών θεμάτων.

Προκλητικές δηλώσεις από Ερντογάν κατά την επέτειο από την τουρκική εισβολή σητν Κύπρο

Σε μία σειρά από προκλητικές δηλώσεις προέβησαν ο Τούρκος Πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, το Υπουργείο Άμυνας της Τουρκίας και ο Τούρκος **αντιπρόεδρος Τζεβντέτ Γιλμάζ, κατά τη** συμπλήρωση 51 ετών από την εισβολή στην Κύπρο. Ο Ερντογάν έκανε λόγο για «ειρηνευτική Επιχείρηση» στην Κύπρο, και για «αγώνα ύπαρξης των Τουρκιοκυπρίων».

«Συγχαίρω ολόψυχα τον τουρκοκυπριακό λαό για την 20ή Ιουλίου, ”Ημέρα Ειρήνης και Ελευθερίας”. Στην 51η επέτειο της ”Ειρηνευτικής Επιχείρησης” στην Κύπρο, θυμάμαι με σεβασμό τους μάρτυρες μας που έδωσαν τη ζωή τους για τον αγώνα του τουρκοκυπριακού λαού για ύπαρξη και εκφράζω την ευγνωμοσύνη μου στους ηρωικούς βετεράνους μας» αναφέρει χαρακτηριστικά ο Τούρκος πρόεδρος.

Διαβάστε περαιτέρω: Ρεσιτάλ προκλητικότητας από Ερντογάν για τα Κατεχόμενα

Η απάντηση του Νίκου Χριστοδουλίδη στα “πανηγύρια¨του Ερντογάν στα Κατεχόμενα

Για «πανηγύρια της ντροπής» που επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο μίλησε ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης, κληθείς να σχολιάσει τα τεκταινόμενα στα Κατεχόμενα. Σε δηλώσεις του στους δημοσιογράφους, μετά την τελετή του μνημοσύνου των πεσόντων κατά την τουρκική εισβολή και της δέησης για απελευθέρωση της Κύπρου, στον Καθεδρικό Ναό Αποστόλου Βαρνάβα, στη Λευκωσία, ο κ. Χριστοδουλίδης είπε ότι «*όπως κάθε χρόνο, (γίνονται) αυτά τα* ***πανηγύρια της ντροπής με την κάθοδο του Τούρκου Προέδρου****. Η κατοχή εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας, η κατοχή ευρωπαϊκού εδάφους, αποτρέπει την Τουρκία, να πετύχει τους όποιους στρατηγικούς της στόχους, είτε αυτοί αφορούν την ευρωπαϊκή της προοπτική είτε τον ρόλο που επιθυμεί να διαδραματίσει στην περιοχή. Και αυτό το κόστος για την Τουρκία από την κατοχή ενισχύεται συνεχώς και μέσα από τις δικές μας ενέργειες αναβάθμισης της Κυπριακής Δημοκρατίας , αλλά και την ίδια στιγμή στέλνοντας και το ξεκάθαρο μήνυμα προς την Άγκυρα, η οποία κρατά το ‘κλειδί’ της λύσης του Κυπριακού, ότι είμαστε έτοιμοι να διαπραγματευτούμε στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου. Και σε αυτή την προσπάθεια, αυτό που είναι ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι δεν είμαστε μόνοι. Ό,τι και αν λέει η τουρκική πλευρά, όσα πανηγύρια και να γίνουν σήμερα, όσες δηλώσεις και να γίνουν από τον κ. Ερντογάν, η θέση τη Τουρκίας δεν στηρίζεται από τη διεθνή κοινότητα*».

Διαβάστε περαιτέρω: Νίκος Χριστοδουλίδης για επίσκεψη Ερντογάν: Όσα πανηγύρια και να γίνουν, η θέση της Τουρκίας δεν στηρίζεται από τη διεθνή κοινότητα

Προκόπιος Παυλόπουλος: «Η Συνθήκη της Λωζάνης και το ζήτημα των Μειονοτήτων»

Σε ομιλία του στην Αλεξανδρούπολη τον Μάΐο, με θέμα «*Η Συνθήκη της Λωζάνης και το ζήτημα των Μειονοτήτων*», στο πλαίσιο του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου «*ΤΡΑΥΜΑ – Το Συλλογικό Τραύμα και οι Ψυχοκοινωνικοί Παράγοντες* »που συνδιοργάνωσαν η Ένωση Πολιτιστικών Φορέων Έβρου (Ε.ΠΟ.Φ.Ε.) και το « *Διεθνές Κοινωνικο-Παιδαγωγικό Forum Αλεξανδρούπολης*», ο πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Ακαδημαϊκός και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ κ. Προκόπιος Παυλόπουλος επισήμανε, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

«Βασική Εθνική Θέση μας είναι και το ότι η Συνθήκη της Λωζάνης του 1923 -και όλες οι μεταγενέστερες, κάθε μορφής, εκτελεστικές της ρυθμίσεις- δεν επιδέχονται, καθ' οιονδήποτε τρόπο, αναθεώρηση ή τροποποίηση. Άρα, το σύνολο των ρυθμίσεων της Συνθήκης της Λωζάνης αποτελούν -και θ' αποτελούν και στο μέλλον- το συμπαγές θεσμικό και πολιτικό θεμέλιο των σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, τόσον ως προς τα μεταξύ τους σύνορα όσο και ως προς όλα τα επιμέρους ζητήματα, τα οποία εμπίπτουν στο κανονιστικό τους πλαίσιο. Εφόσον δε καταστεί αναγκαίο, η Τουρκία θα πάρει την δέουσα απάντηση όχι μόνο στα Διεθνή και Ευρωπαϊκά Fora, αλλά και «επί του πεδίου». Οι Ένοπλες Δυνάμεις μας το αποδεικνύουν καθημερινά.

Όμως, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Διεθνής Κοινότητα δεν επιτρέπεται να παραμένουν απαθείς μπροστά σε αυτή την επίδειξη προκλητικότητας από την πλευρά της Τουρκίας και στην Ελληνική Θράκη. Άλλωστε, η προκλητικότητα αυτή δεν αφορά μόνο την Ελλάδα, δοθέντος ότι προσβάλλει ευθέως τόσο το Ευρωπαϊκό όσο και το Διεθνές Δίκαιο. Κατ' εξοχήν δε η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει χρέος ν' αντιληφθεί, ότι η κατά τ' ανωτέρω ωμή παραβίαση της Συνθήκης της Λωζάνης -και του Διεθνούς Δικαίου εν γένει- αφορά Έλληνες αλλά και, ταυτοχρόνως, Ευρωπαίους Πολίτες. Αν σε αυτά προστεθεί και το ότι η Τουρκία κατέχει, επί 50

σχεδόν χρόνια, το ένα τρίτο του εδάφους της Μαρτυρικής Κύπρου -ήτοι του εδάφους πλήρους Κράτους-Μέλους της Διεθνούς Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης- επίσης κατά προκλητική παράβαση κάθε έννοιας του Διεθνούς Δικαίου, γίνεται αυτονοήτως αντιληπτό γιατί ιδίως η Ευρωπαϊκή Ένωση, αφήνοντας την παθητική ως τώρα στάση της, πρέπει να προχωρήσει αμέσως στην επιβολή αυστηρών κυρώσεων εναντίον της Τουρκίας. Μάλιστα δε επειδή, εν ονόματι της πεμπτουσίας της Διεθνούς Νομιμότητας, δεν νοείται επιλεκτική εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου, όπως -ορθώς και δικαίως- επιβάλλονται αυστηρές κυρώσεις στην Ρωσία για την εξίσου βάρβαρη εισβολή της στην Ουκρανία, το αυτό πρέπει να συμβεί με την Τουρκία για την συνολική, κατά τ' ανωτέρω, προκλητική συμπεριφορά της εις βάρος όχι μόνο της Ελλάδας και της Κύπρου αλλά, κατ' αποτέλεσμα, και εις βάρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και της Διεθνούς Κοινότητας».

Διαβάστε περαιτέρω: Προκόπιος Παυλόπουλος: «Η Συνθήκη της Λωζάνης και το ζήτημα των Μειονοτήτων»

Διαβάστε ακόμη:

Ο Κωνσταντίνος Φίλης στο ope.gr για τα 100 χρόνια από την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης